

Dokumenttyp Verksamhetsbeskrivning	Ansvarig verksamhet Smittskydd Värmland	Version 1	Antal sidor 7
Dokumentägare Anna Skogstam Smittskyddsläkare	Fastställare Anna Skogstam Smittskyddsläkare	Giltig fr.o.m. 2021-12-17	Giltig t.o.m. 2022-12-17

Verksamhetsbeskrivning – Smittskydd Värmland

Om Smittskydd Värmland och detta dokument	2
Folkhälsomyndigheten	2
Smittskyddsläkaren	2
Personal.....	2
Budget	2
Kompetens och utbildning/fortbildning.....	2
Medarbetarskap.....	2
Värdegrund/förhållningssätt.....	2
Arbetsplatsträffar (APT)	2
Arbetsmiljöarbete	3
Webbplats	3
Administration.....	3
Smittskydd.....	3
Smittskyddsläkarens beredskap.....	3
Epidemiberedskap.....	3
Smittskyddsläkarens uppgifter enligt 6 kap 2 § SmL är att se till att:	3
Vårdhygien	5
Faktorer som lyfts som betydelsefulla i det infektionsförebyggande arbetet i Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:.....	5
Kommunerna.....	5
Hygienpriset	5
Infektionsverktyget	5
Följande ingår i det vårdhygieniska grunduppdraget:	6
Byggnationer	6
Städning i vårdlokaler.....	6
Övrigt.....	6
Strama Värmland – samverkan mot antibiotikaresistens.....	7
Vaccinationer	7

Om Smittskydd Värmland och detta dokument

Smittskydd Värmland är en kombinerad smittskydds- och vårdhygienenhet. Verksamheten är länsövergripande. Verksamhetsområdet är brett och omfattar förutom smittskydd och vårdhygien samt även samverkan mot antibiotikaresistens, Strama. Till verksamheten hör också ett övergripande ansvar när det gäller det nationella vaccinationsprogrammet inom länet.

Syftet med detta dokument är ge en beskrivning av verksamheten och ligger till grund för och hänvisas till från både verksamhetsberättelse och verksamhetsplan.

Folkhälsomyndigheten

Folkhälsomyndigheten ansvarar för samordning av smittskyddet på nationell nivå och följer och analyserar det epidemiologiska läget nationellt och internationellt. Folkhälsomyndigheten verkar över hela folkhälsoområdet och integrerar smittskyddsfrågorna med annat folkhälsoarbete.

Smittskyddsläkaren

I Region Värmland står smittskyddsläkaren organisatoriskt direkt under hälso- och sjukvårdschefen. I frågor som utgör myndighetsutövning gällande smittskyddslagen (SmL) är smittskyddsläkaren en självständig myndighet och lyder inte under någon av regionens ledningsfunktioner.

Smittskyddsläkaren ingår som adjungerad i vissa frågor i Kunskapsstyrningsrådet.

Personal

- 1 smittskyddsläkare tillika verksamhetschef
- 1 biträdande smittskyddsläkare
- 0,25 överläkare vårdhygien
- 0,25 läkare, Strama.
- 4 hygiensjuksköterskor varav en är avdelningschef
- 2,5 smittskyddssjuksköterskor
- 2 smittskyddsadministratörer

Budget

Målet är utfall inom nettokostnadsram.

Kompetens och utbildning/fortbildning

Personalens kompetensutveckling är central för enhetens verksamhet. De enskilda medarbetarna har ansvar att bevaka utbildningar och andra kompetenshöjande kurser och möten inom sina respektive kompetensområden. Detta samordnas på verksamhetsmöte och beslutas av avdelnings- och verksamhetschef. Interna veckomöten ingår i kompetensutvecklingen.

Deltagande i möten på nationell och regional nivå inom smittskydd, vårdhygien och Strama räknas till kompetenshöjande utbildning.

Medarbetarskap

Vår målsättning är att fokusera på ett tydligt och aktivt ledarskap och ett aktivt medarbetarskap.

Värdegrund/förhållningssätt

- Vi bemöter alla med vänlighet och respekt.
- Vi har ett professionellt förhållningssätt i det talade och skrivna ordet.
- Vi uttrycker oss inte kränkande om arbetskamrater eller patienter.
- Vi hälsar på varandra när vi ses.
- Vi bidrar till att stärka Smittskydd Värmlands goda rykte.

Arbetsplatsträffar (APT)

Regelbundna APT genomförs en gång per vecka i samband med avdelningsmöte.

Arbetsmiljöarbete

Skyddsombud finns på enheten. Skydds rond utförs en gång per år. Möjlighet finns att ta upp frågor relaterade till arbetsmiljö på APT och medarbetarsamtal. Resultaten i medarbetarenkät ska analyseras av verksamhets- och avdelningschef och presenteras för medarbetarna. Arbetsmiljöpolicy ska utarbetas 2022 (avdelningschef i samarbete med skyddsombud).

Webbplats

Information till personal, allmänhet och media i smittskydds- och vårdhygienfrågor är en stor del av Smittskydd Värmlands åtagande varför webbplatsen hela tiden är i fokus.

Administration

Smittskyddsadministratörernas kontinuerliga arbete är att vara ett stöd i smittskydds- och vårdhygienarbetet med att till exempel ta fram underlag och bearbeta dokument, underhålla Smittskydd Värmlands webbplats, arbeta med statistik över sjukdomar enligt smittskyddslagen och handlägga paragrafärenden.

Smittskydd

Det finns i Smittskyddslagen (SmL) 2004:168 ett tydligt, lagstadgat uppdrag. Smittskyddets mål är att tillgodose befolkningens behov av skydd mot spridning av smittsamma sjukdomar (1 kap. 1 §, SmL 2004:168).

I varje region ska det finnas en smittskyddsläkare. Smittskyddsläkaren har ett samlat ansvar för smittskyddsarbetet inom det område där hen verkar enligt 1 kap. 9 §, SmL 2004:168. Smittskyddsläkaren ska planera, organisera och leda smittskyddet och verka för effektivitet, samordning och likformighet (6 kap. 1 §, SmL 2004:168).

Smittskyddsläkarens beredskap

Utanför kontorstid hanterar i första hand infektionsklinikens bakjour smittskyddsrelaterade frågor. Smittskyddsläkaren har beredskap när det gäller myndighetsfunktionen. Smittskyddsläkaren eller ställföreträdande smittskyddsläkare ska vara nåbar via regionens Tjänsteman i beredskap (TiB) utan specificerad inställelsetid.

Epidemiberedskap

Smittskyddsläkaren ansvarar för att i samarbete med Säkerhets- och beredskapsenheten utarbeta och uppdatera regionens epidemi- och beredskapsplan. Smittskyddsläkaren ingår i Regional krisberedskapsledning (RKBL) och vid behov i Regional särskild sjukvårdsledning (RSSL).

Smittskyddsläkarens uppgifter enligt 6 kap 2 § SmL är att se till att:

(Beskrivning på ett övergripande plan med vissa fokusområden och exempel. Mer detaljerad plan finns i enhetens interna handlingsplaner.)

- 1. allmänheten har tillgång till den information som behövs för att var och en ska kunna skydda sig mot smittsamma sjukdomar.**
 - Uppdatera information på Smittskydd Värmlands webbplats kontinuerligt och aktivt arbeta för att göra webbplatsen känd.
 - Lämna information till media vid behov. Vi ser media som en resurs och har som målsättning att ha en hög tillgänglighet.
- 2. ge råd och anvisningar om smittskyddsåtgärder för grupper som är särskilt utsatta för smittrisk.**
 - Samverka med olika verksamheter och andra myndigheter. Exempel på detta är Kommunala nätverket för vårdhygien, Hygien i förskolan, STI-mottagningen och Ungdomsmottagningen Druvan, Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) samt samarbete med asyl- och flyktinghälsan.
 - Smittskydd Värmland samverkar med bland annat Länsstyrelsen Värmland för att nå svårnådda grupper med information om smittskyddsåtgärder.

3. **förebyggande åtgärder vidtas.**
 - *Planera och genomföra årlig vaccinationskampanj mot influensa samt att arbeta fortlöpande med olika typer av vaccinationer inklusive nationella vaccinationsprogrammet.*
 - *Arbeta aktivt för att motverka antibiotikaresistens.*
 - *Samverkan med region och andra myndigheter, till exempel Länsstyrelsen i Värmland och kommunernas miljöförvaltningar.*

4. **stödja behandlande läkare och annan hälso- och sjukvårdspersonal samt andra som är verksamma i arbetet mot smittsamma sjukdomar och när det behövs ge råd om lämpliga åtgärder.**
 - *Följa upp enskilda fall och ge stöd och råd till behandlande läkare.*
 - *Utbilda och informera vårdpersonal om smitta, smittförebyggande åtgärder och föreskrifter enligt smittskyddslagen.*
 - *Kontinuerligt uppdatera egna rutiner och riktlinjer i dokumenthanteringssystemet Vida och på webben.*

5. **följa upp anmälningar om inträffade sjukdomsfall och se till att behövliga åtgärder vidtas för att finna smittkällan och personer som kan ha utsatts för smittrisk samt att ändamålsenliga råd och förhållningsregler ges till dem som kan ha smittats.**

Tid från diagnos till klinisk anmälan (kvalitet för rapportering till smittskyddsläkaren) bör vara max **två arbetsdagar** från diagnos till anmälan. Smittspårning enligt SmL påbörjas snarast, men senast inom fem arbetsdagar.

 - *Kontrollera inrapporterade uppgifter.*
 - *Kontrollera att adekvata förhållningsregler getts vid allmänfarlig sjukdom.*
 - *Sammanställa och analysera statistik rörande anmälningspliktiga sjukdomar, internt och externt.*

6. **följa upp enskilda fall och ge stöd och råd till behandlande läkare**
 - *Ge råd och stöd och i förekommande fall ta del av och hjälpa till med smittspårning i komplicerade smittspårningsärenden (till exempel tuberkulos)*

7. **att bevaka att den som bär på en smittsam sjukdom får det stöd eller den vård som påkallas av sjukdomen eller smittrisen.**

Fortlöpande göra bedömningar av laboratorie- och kliniska anmälningar och vid behov kontakta behandlande läkare och laboratorium och annan relevant enhet eller person.

8. **att följa att vårdgivare vidtar de åtgärder som krävs för att förebygga smittspridning.**
 - *Följa och analysera följsamhet till allmänna vaccinationsprogram.*
 - *Följa att hälso- och sjukvårdens krav på god hygien i vården uppfylls av vårdgivare.*

9. **att fortlöpande följa smittskyddsläget i området.**
 - *Fortlöpande sammanställa och analysera inkomna smittskyddsanmälningar och vidta åtgärder vid behov.*
 - *Sammanställa och presentera statistik om anmälda sjukdomar minst årligen och vid behov.*
 - *Ha en överblick över smittläget i länet och följa utvecklingen av utvalda mikroorganismer för att upptäcka eventuella utbrott.*
 - *Hantera utbrott i samarbete med berörd verksamhet samt vid behov mikrobiologiska laboratoriet och infektionskliniken. Utbrottsarbete går alltid före allt annat arbete.*

Vårdhygien

Smittskydd Värmland arbetar fortlöpande för att bidra till minskad smittspridning i vården och förebyggande av vårdrelaterade infektioner (VRI).

Faktorer som lyfts som betydelsefulla i det infektionsförebyggande arbetet i Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:

- minimera överbeläggning eller kringflyttning av patienter
- samverka och kommunicera mellan verksamheter och vårdgivare
- isolera smittsamma patienter enligt riktlinjer och rekommendationer
- adekvat bemanning
- vårdhygienisk kompetens hos all personal
- följa basala hygienregler
- tillgång till vårdhygienisk expertis vid en vårdhygienisk enhet
- rationell antibiotikabehandling
- registrera infektioner och hantera avvikelser, inklusive göra uppföljningar.

Enligt § 2 i hälso- och sjukvårdslagen, HSL, ska vården vara av god kvalitet och med en god hygienisk standard.

Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2015:10 om basala hygienrutiner innehåller bland annat krav på att verksamhetschef fortlöpande ska följa upp att de basala hygienrutinerna tillämpas i verksamheten och säkerställa att rutinerna följs.

God hygien i vårdens alla processer liksom noggrann och korrekt rengöring och desinfektion av ytor, material, apparatur och hjälpmedel är väsentliga faktorer för att förhindra smittspridning i vården.

Det vårdhygieniska arbetet syftar till att förhindra spridning av smittämnen och förebygga uppkomst av vårdrelaterade infektioner i all vård och omsorg.

Grunden för att förebygga vårdrelaterade infektioner är att korrekta och sakligt underbyggda vårdrutiner tillämpas. För detta behövs vårdhygieniskt expertstöd.

Vårdhygien vänder sig till samtliga chefsnivåer, hygienombud och personal inom regionen samt till kommunal vård och omsorg. Vårdhygien har en rådgivande roll i vårdhygieniska frågor.

Verksamheten är mångfacetterad och omväxlande och arbetet består dels av händelsestyrt arbete, som exempelvis utbrottshantering, men även ett långsiktigt, förebyggande hygienarbete.

Kommunerna

Vårdhygien har avtal med länets 16 kommuner. Det finns ett nätverk för vårdhygieniska frågor för kommunal vård där de medicinskt ansvariga sjuksköterskorna (MAS) från alla kommuner ingår samt utvalda sjuksköterskor med vårdhygieniskt ansvar. Hygiensjuksköterskorna har delat upp huvudansvaret för regionens kommuner med 5–6 kommuner per sjuksköterska.

Hygienpriset

Det årliga hygienpriset finns för att Smittskydd Värmland vill synliggöra betydelsen av att regionens enheter arbetar med ett aktivt hygienarbete, vilket ska bidra till en ökad kvalitet och färre vårdskador. Priset som för närvarande innebär en prissumma på 5 000 kr delas ut på Handhygienens dag den 5 maj. Hygiensjuksköterskorna ansvarar för att arbeta aktivt med att föra ut vinnarnas förbättringsarbeten som goda exempel som fler verksamheter kan ta efter.

Infektionsverktyget

Syftet med Infektionsverktyget är att det ska vara ett stöd för verksamheterna i sitt förbättringsarbete gällande vårdrelaterade infektioner och följsamheten till terapirekommendationer för olika infektioner. Arbetet har under pandemin 2020/2021 varit vilande. Det är oklart i nuläget om arbetet kommer återupptas.

Följande ingår i det vårdhygieniska grunduppdraget:

Rådgivning, utbildning och utbrottshantering

Ge allmän rådgivning såväl som riktad utbildning i vårdhygieniska frågor till personal och chefer på vårdenheter inom regionen och kommunerna. Även utbrottshantering ingår i detta.

Hygienronder

Hygienronder är en del i patientsäkerhetsarbetet och genomförs för att finna vårdhygieniska risk-situationer i miljön som kan medföra smittspridning. Varje verksamhet inom öppenvård och slutenvård ska utföra en hygienrond på enheten per år enligt ett regionövergripande beslut 2015. Hygienesjuksköterskorna deltar vid uppföljande hygienrond utefter behov, men minst var tredje år. Utöver det återkopplar vårdhygien (och följer upp vid behov) hygienronder som utförs på alla enheter med patientnära vård och omsorg en gång per år.

Vårdhygieniska rutiner

Upprätta och vid behov uppdatera vårdhygieniska rutiner för regional hälso- och sjukvård och kommunal vård och omsorg.

Hygienombud

Ansvara för upprätthållande av hygienombudsorganisationen och fortlöpande utbilda hygienombud i såväl hälso- och sjukvård som kommuner.

BHK och VRI

Följa resultat av mätningar av följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler, **BHK, och VRI** i regionen samt återkoppla till enskilda enheter med behov av förstärkt information till hela eller delar av personalgrupper. Resultaten av mätningarna diskuteras dessutom fortlöpande på hygienombuds-träffarna.

Upphandlingar och avtal

Ge råd och delta i arbetet i samband med upphandlingar vad gäller material, utrustning och inventarier. Hygienesjuksköterskorna deltar i flera olika materielgrupper där sortimentet av förbrukningsartiklar för Region Värmland bestäms.

Byggnationer

Delta i planeringen av ny- eller ombyggnationer eller ändrad verksamhet i vårdlokaler. Utformning av vårdbyggnader med till exempel tillgång till antal enkelrum är viktigt i det infektionsförebyggande arbetet inom vården. En förutsättning är vårdhygieniskt genomtänkt lokalplanering och adekvat utrustning (Bygghandboken och vårdhygien, tredje upplagan 2016, BOV).

Städning i vårdlokaler

Delta i regelbundna arbetsmöten med Regionens service i frågor om städning i vårdlokaler.

Övrigt

- Aktivt följa utvecklingen inom området vårdhygien.
- Samarbeta med regionala och nationella vårdhygieniska nätverk samt myndigheter som hanterar vårdhygieniska frågor.

Strama Värmland – samverkan mot antibiotikaresistens

Syftet med Strama är att motverka antibiotikaresistens för att bevara möjligheten till att behandla infektioner när det verkligen behövs genom att:

- verka för en rationell användning av antibiotika
- verka för en effektiv resistensövervakning.

Resistenta bakterier ökar och sambandet mellan antibiotikaförbrukning och resistensutveckling är väl belagt. Antibiotika med nya verkningsmekanismer ser inte ut att nå vården på många år. Kraftfulla insatser måste därför göras för att bevara effekten av existerande antibiotika och förutom det fortsatta arbetet inom antibiotikaområdet så finns andra områden som också är viktiga, se 10-punktsprogrammet nedan.

Region Värmland har antagit det nationella 10-punktsprogram för minskad antibiotikaresistens för sjukvården som Strama och Svenska Infektionsläkar-föreningen formulerat.

A. Förhindra smittspridning

1. Smittspridningen i sjukvården måste minimeras.
2. Basala hygienrutiner ska alltid tillämpas.

B. Minska behovet av antibiotika

3. Vårdrelaterade infektioner måste begränsas.
4. Samhällsförvärvade infektion ska förebyggas.

C. Optimera bakteriologisk diagnostik och säkerställ tillgången till epidemiologiska data

5. Bakteriologisk odling ska tas före antibiotikabehandling.
6. Mikroskopiska laboratoriet måste övervaka det epidemiologiska läget och bistå behandlande läkare, vårdhygien, smittskydd samt lokala Stramagrupper.

D. Använd antibiotika rationellt

7. Lokala förskrivnings- och resistensdata måste analyseras ihop och återkopplas.
8. Riktlinjer för handläggning av infektioner ska finnas och följsamheten ska mätas.
9. Antibiotikaprofylax inför kirurgi ska ges på rätt sätt.
10. Antibiotika ska användas rationellt.

Vaccinationer

Nationella vaccinationsprogram regleras genom smittskyddslagen.

Smittskydd Värmland medverkar i samordning och uppföljning av de nationella programmen.